

ПРОЕКТЪТ ЗА НОВ ЗАКОН ЗА ОТНЕМАНЕ В ПОЛЗА НА ДЪРЖАВАТА НА ИМУЩЕСТВО ПРИДОБИТО ОТ ПРЕСТЪПНА ИЛИ ДРУГА НЕЗАКОННА ДЕЙНОСТ

адв. Силвия Спасова – Старши асоцииран адвокат

От 2005 г. в България действа Закон за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност¹. Този закон урежда възможност да бъде отнето в полза на държавата имущество, което е придобито пряко или косвено от престъпна дейност. Целта на закона е да се предотврати извличането на облаги от престъпна дейност и предотвратяване разпореждането с имущество придобито от такава дейност. Предмет на отнемане може да бъде, както имущество, което към момента на проверката е собственост на проверяваното лице, за което има образувано наказателно производство или вече влязла в сила присъда, така и такова, което е придобито от трети лица – физически и юридически лица по повод на сделка сключена между тях и проверяваното лице. Може да бъде отнето и имущество, което е част от имуществото на юридическо лице, контролирано от проверяваното лице самостоятелно или съвместно с друго лице.

Проектът за нов Закон за отнемане в полза на държавата на имущество придобито от престъпна или друга незаконна дейност² предвижда съществена промяна на сега действащия режим по закона от 2005 г.

Първата съществена отлика на проекта от действащия закон е свързана с отпадане на изискването да е налице влязла в сила присъда, за да бъде отнето имуществото. Това означава, че процедурата по отнемане на имуществото може да приключи преди да е налице влязла в сила наказателна присъда. Предвижда се една презумпция, според която, имуществото се счита за придобито от престъпна дейност за определен период, когато от финансов анализ и други доказателства е установено, че стойността му значително надвишава нетния доход на проверяваното лице и на членовете на неговото семейство. Съдът може и дане приложи презумпцията, ако съществува сериозен риск от несправедливост. Несъответствието между имуществото и нетния доход на проверяваното лице и на членовете на неговото семейство се определя чрез съпоставка между стойността на имуществото, изчислена в брой минимални работни заплати към датата на придобиването му, и нетния доход на проверяваното лице и на членовете на неговото семейство, изчислен в брой минимални работни заплати за всяка година от проверявания период. Проектът дефинира като „значително“ това несъответствие, чийто размер надвишава 250 минимални работни заплати за целия проверяван период. На отнемане по реда на закона подлежи и имуществото, което представлява облага от незаконна дейност,

¹ ДВ бр. 19 от 01.03.2005 г.

² Достъпен на <http://www.justice.government.bg/new/Documents/Bills/ZOIPPD-22.11.2010.doc>

съставляваща административно нарушение, ако облагата надвишава 60 000 лева и неподлежи на отнемане и не може да бъде отнета по друг ред. Стойността на придобитото или отчужденото от проверяваното лице имущество се определя към момента на придобиване или отчуждаване по действителната му стойност. За действителна се приема цената, посочена в документа за собственост на имуществото, освен ако има разлика от 20% спрямо пазарната стойност на имуществото към датата на прехвърлянето. Тогава се извършва пазарна оценка на имуществото.

Проектът определя като недействителни по отношение на държавата всички сделки на разпореждане или обременяване на имотите на проверяваното лице, които биха довели до затруднения за удовлетворяване на правата по съдебното решение за отнемане на имуществото, придобито от престъпна или друга незаконна дейност. По този начин сериозно се засягат правата на третите лица, договаряли с проверяваното лице, включително и неговите кредитори, получили обезпечения.

Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна или друга незаконна дейност може да насочи проверката си и по отношение на трети лица - членовете на семейството на проверяваното лице; трети лица, които са придобили имущество на проверяваното лице; лица, които представляват, управляват или контролират юридическото лице, за което се смята, че е получило или притежава имущество, придобито от престъпна дейност или друга незаконна дейност.

Посочените по-горе правила са само малка част от промените, които проектът за нов закон предвижда. В настоящия си вариант този проект предизвиква сериозни и основателни съмнения, че чрез конкретните му разрешения може да се стигне до накърняване на правото на собственост и въобще на човешките права, както тези на лицето, спрямо което има образувано наказателно производство, така и на третите лица